

مقایسه میزان رضایت مندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد از عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور

معصومه دل آرام*

* استادیار گروه مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۵/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۲/۲۴

چکیده

سابقه و اهداف: مشاوره و راهنمایی ناکافی، در دستیابی دانشجویان به اهداف آموزشی و حرفه‌ای ایجاد اختلال نموده و بدین صورت ممکن است آن‌ها از منابع مناسب جهت رفع نیازهای آموزشی خود استفاده ننمایند. مطالعه حاضر با هدف مقایسه میزان رضایت مندی دانشجویان از عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور انجام شد.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی- مقطعی که جامعه آن را کلیه دانشجویان رشته‌های مختلف در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد تشکیل دادند، در دو مرحله در نیمسال اول ۹۰-۹۱ و نیمسال اول ۹۱-۹۲ انجام شد. تعداد نمونه ۲۴۴ نفر و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای خود ساخته مشتمل بر دو بخش اطلاعات فردی و تحصیلی دانشجویان و ۱۰ سؤال چند گزینه‌ای در مقیاس لیکرت جهت سنجش میزان رضایت آن‌ها از عملکرد استاد مشاور بود. داده‌ها با نرم افزار SPSS و آزمون هایتی زوج، کا- اسکوئر و آنالیز واریانس تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: "فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور" تنها موردی از موارد ده گانه رضایت مندی دانشجویان بود که تفاوت معنی داری را قبل و پس از اجرای طرح در دانشجویان دانشکده پرستاری نشان داد ($P=0/01$) در حالی که در سایر موارد تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد که اجرای طرح استاد مشاور نتوانسته است جایگاه رضایت بخشی را برای دانشجویان فراهم کند. نظارت کافی دانشگاه بر اجرای صحیح فرآیند طرح، حمایت از اساتید مشاور و تقویت جایگاه آنان می‌تواند به بهبود این فرآیند کمک نماید.

واژه‌های کلیدی: مشاوره، راهنمایی، رضایت مندی، دانشجو

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۳۳۳۵۶۴۸ ۰۳۸۹ آدرس الکترونیکی: masoumehdelaram@yahoo.com

ارجاع به این مقاله به صورت زیر است:

Delaram M. Students' satisfaction about the performance of academic advisors before and after implementation of the Advisors' Project in Shahrekord University of Medical Sciences. Journal of Medical Education and Development. 2013; 8(3): 33-43

مقدمه

دانشجویان دانشگاه‌ها به لحاظ حساسیت دوران رشد و تحصیل خود و شرایط خاص این مقطع از زندگی، به ویژه در بدو ورود به دانشگاه، فشار روانی و اجتماعی بیشتری را تجربه می‌کنند که از آن جمله می‌توان به گسستن از زندگی قبلی در خانواده، ورود به زندگی دانشجویی و نیاز به سازگاری با محیط دانشگاه و مدیریت مسائل تحصیلی و معیشتی و عاطفی اشاره کرد. با عنایت به این مسائل و مشکلات و دغدغه جامعه دانشگاهی در این خصوص، ضرورت امر مشاوره بیشتر نمایان می‌شود.

مشاوره از تمام فعالیت‌های اخلاقی تشکیل یافته است که در آن مشاور متعهد تلاش می‌کند تا به مراجع کمک کند تا به آن دسته از فعالیت‌هایی بپردازد که بتواند به حل مشکلات و مسائل او منجر شود (۱). یکی از وظایف اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها، علاوه بر آموزش و پژوهش، راهنمایی و مشاوره دانشجویان می‌باشد. اگر این راهنمایی‌ها به درستی انجام شود می‌تواند به حل بسیاری از مشکلات دانشجویان کمک کرده و مانع از افت تحصیلی در دانشگاه‌ها گردد. مسئولیت استاد راهنما در هدایت، راهنمایی و پشتیبانی دانشجویان در دستیابی به اهداف بسیار مؤثر است، به خصوص برای کسانی که از شهرها و روستاهای دور و نزدیک وارد فضای گسترده و جدیدی به نام دانشگاه می‌شوند و با مسائلی چون دوری از خانواده، سکونت در خوابگاه و حضور توأم دختران و پسران در محیط آموزشی روبرو می‌شوند (۲). دانشجویان انتظار دارند استاد مشاور به عنوان یک هماهنگ کننده، آگاهی و اطلاعات کافی در مورد برنامه درسی، مسائل آموزشی و خدمات شخصی، پزشکی و مشاوره‌ای داشته باشد (۳).

علیرغم نیاز به مشاوره، مطالعات متعددی با بررسی وضعیت مشاوره و راهنمایی دانشجویان در دانشگاه‌ها گزارش نموده‌اند که متأسفانه، دانشجویان، اساتید را به عنوان منبع مطمئن و مرجع رفع نیازهای خود در طی تحصیل نمی‌شناسند. در این رابطه مطالعه‌ای از همدان گزارش کرده است که اساتید راهنما موفقیت زیادی در ارائه مشاوره و

راهنمایی دانشجویان خصوصاً در رشته‌های پزشکی و دندانپزشکی نداشته‌اند (۴). نتایج یک بررسی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز نشان داده است که فقط حدود یک سوم دانشجویان از استاد راهنمای خود راضی هستند و تنها سی و پنج درصد از آنان از کفایت اطلاعات استاد راهنمای خود در ارتباط با قوانین آموزشی و انضباطی دانشکده رضایت دارند (۵).

در مطالعه ادهمی و همکاران نیز گزارش شده است که راهنمایی اساتید مشاور نتوانسته است جایگاه رضایت بخشی را بین دانشجویان بدست آورد (۶). یافته‌های یک مطالعه دیگر نیز گزارش کرده است که دانشجویان از ارائه مشاوره و راهنمایی اساتید رضایت کافی ندارند (۷).

نتایج پژوهش‌های مختلف حاکی از آن است که فرایند استاد راهنما علیرغم تأکید سیستم آموزشی و آیین نامه‌های مربوطه، مبتلا به یک خلاء اجرایی است و نه تنها از سوی دانشجویان بلکه از سوی اساتید راهنما نیز مورد استقبال جدی قرار نگرفته است و این امر دست یابی به هدف هم حمایت و راهنمایی دانشجویان را دشوار می‌سازد (۸،۹).

با توجه به مسئولیت دانشگاه در ارائه راهنمایی و مشاوره جهت رفع نیازهای دانشجویان، عدم وجود اطلاعات روشن و مشخص از وضعیت ارائه این خدمات در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و با توجه به اجرای طرح استاد مشاور در این دانشگاه، هدف مطالعه حاضر "مقایسه میزان رضایت مندی دانشجویان از عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور" بود.

روش بررسی

جامعه این مطالعه توصیفی مقطعی را کلیه دانشجویان رشته‌های پزشکی، پرستاری، مامایی، اتاق عمل، بهداشت محیط، هوشبری، رادیولوژی و علوم آزمایشگاهی در چهار دانشکده پزشکی، پرستاری، بهداشت و پیراپزشکی تشکیل داده‌اند.

سؤالات رضایت مندی در مقیاس لیکرت تهیه شده بود و نمره ملاک برای هر یک از سؤالات رضایت مندی می‌توانست از ۱-۳ باشد. بر این اساس حداکثر امتیاز برای هر عامل رضایت می‌توانست ۳ (به معنای رضایت زیاد از عملکرد استاد مشاور) و حداقل آن ۱ (به معنای رضایت کم از استاد مشاور) بود. قبل از توزیع پرسشنامه‌ها بین دانشجویان شرکت کننده در مطالعه، توضیحاتی توسط پرسشگر در مورد اهمیت انجام طرح، محرمانه ماندن اطلاعات و استفاده صرف از آن‌ها در جهت مقاصد پژوهشی داده شد.

با توجه به اینکه سؤالات دارای گزینه‌های متفاوتی بودند و محاسبه یک نمره کل امکانپذیر نبود، آنالیز بر اساس تک تک سؤالات رضایت مندی صورت گرفت. لازم به ذکر است که دانشجویان مهمان و انتقالی به علت شرایط خاص خود از مطالعه خارج شدند.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS و روش آمار توصیفی (شامل میانگین و انحراف معیار) و روش آمار استنباطی (آزمون تی زوج، مجذور کای و آنالیز واریانس) استفاده و میزان $P < 0.05$ از نظر آماری معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه از تعداد ۳۰۰ نفر از دانشجویان که به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند، ۲۴۴ نفر تا مرحله دوم همکاری کردند و پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. در نتیجه تجزیه و تحلیل نهایی بر روی این تعداد انجام شد. میانگین سنی دانشجویان 20.25 ± 0.96 سال، حدود ۷۰ درصد (۱۷۰ نفر) افراد مؤنث و ۹۱/۴ (۲۲۳ نفر) درصد افراد مجرد بودند. میانگین معدل دانشجویان 15.5 ± 1.3 بود. بیشترین درصد دانشجویان مربوط به رشته پرستاری و کم‌ترین آن مربوط به رشته هوشبری بود. حدود ۹۰ درصد (۲۲۰ نفر) دانشجویان در مقطع کارشناسی و ۹/۴ درصد (۲۴ نفر) هم در مقطع دکترای حرفه‌ای مشغول تحصیل بودند. کلیه واحدهای مورد پژوهش در دوره روزانه تحصیل کرده و ۶۷/۶ درصد (۱۶۴ نفر) آن‌ها بومی استان چهار محال و بختیاری بودند. از نظر اشتغال به

این مطالعه در دو مرحله انجام شد. مرحله اول در نیمسال اول ۹۰-۹۱ و قبل از اجرای طرح استاد مشاور در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد انجام شد. بدین صورت که با استفاده از یک پرسشنامه خود ساخته، اطلاعات فردی دانشجویان شامل سن، جنس، بومی بودن و اشتغال به کار در حین تحصیل و اطلاعات تحصیلی آنان شامل معدل، مقطع و رشته تحصیلی و سابقه مشروطی مورد سنجش قرار گرفت. همچنین پاسخ دانشجویان به مواردی مثل داشتن یا نداشتن استاد مشاور، علت مراجعه به وی، منبع کسب اطلاعات آموزشی، آگاهی از چگونگی کمک گرفتن از استاد مشاور، تشکیل یا عدم تشکیل پرونده تحصیلی برای دانشجو، ایجاد مشکل تحصیلی به علت راهنمایی ناکافی و سؤال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل و نحوه پاسخ دهی او نیز سنجیده شد و در نهایت میزان رضایت دانشجو از عملکرد اساتید مشاور در قالب ۱۰ سؤال چند گزینه‌ای با مقیاس لیکرت مورد بررسی قرار گرفت.

از آنجائی که مقرر شده بود میزان رضایت مندی یک گروه از دانشجویان در مورد عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور مورد مقایسه قرار گیرد، لذا دانشجویانی که در نیمسال اول ۹۰-۹۱ (قبل از اجرای طرح استاد مشاور در آن دانشگاه) ترم ۴ بودند، به صورت سرشماری وارد مرحله اول اجرای طرح شدند و میزان رضایت آن‌ها بررسی شد. پس از گذشت دو ترم تحصیلی و اجرای طرح استاد مشاور در این دانشگاه، واحدهای مورد پژوهش وارد مرحله دوم طرح شدند که در نیمسال اول ۹۱-۹۲ انجام شد و همان دانشجویان با همان پرسشنامه مجدداً مورد سنجش قرار گرفتند و در این مرحله از تعداد ۳۰۰ نفر شرکت کننده در مرحله اول طرح، تعداد ۲۴۴ نفر به پرسشنامه‌های مرحله دوم پاسخ دادند و در نتیجه تجزیه و تحلیل نهایی بر روی این تعداد انجام شد و میزان رضایت دانشجویان از عملکرد اساتید مشاور در دو مرحله مورد مقایسه قرار گرفت.

روائی پرسشنامه از طریق نظر خواهی از اساتید صورت گرفت و پایایی آن نیز از طریق آزمون مجدد ($r=0.84$) تأیید شد.

کار در حین تحصیل، ۹ درصد (۲۲ نفر) دانشجویان که همه مذکر بودند، به کار اشتغال داشتند و ۴/۹ (۱۱ نفر) درصد آن‌ها سابقه مشروط شدن در ترم‌های گذشته را اعلام نمودند. از نظر داشتن یا نداشتن استاد مشاور، تفاوت معنی‌داری قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور مشاهده شد، بطوریکه پس از اجرای طرح، تعداد بیشتری از دانشجویان داشتن استاد مشاور را اعلام کردند ($P < 0.001$).

علت مراجعه به استاد مشاور نیز از مواردی بود که قبل و پس از اجرای طرح از تفاوت معنی‌داری برخوردار بود ($P < 0.001$). بطوریکه پس از اجرای طرح، دانشجویان بیشتری ابراز نمودند که به علت انتخاب واحد و یا ایجاد مشکل تحصیلی به استاد مشاور مراجعه کرده‌اند. پس از اجرای طرح استاد مشاور، تعداد بیشتری از دانشجویان منبع کسب اطلاعات آموزشی خود را استاد مشاور اعلام کردند و این مورد تفاوت معنی‌داری با قبل از اجرای طرح داشت ($P < 0.001$).

قبل از اجرای طرح استاد مشاور ۷۹/۵ درصد (۱۹۳ نفر) و پس از اجرای آن ۸۵/۲ (۲۰۷ نفر) درصد واحدهای مورد تا حدودی می‌دانستند که از استاد مشاور در چه زمینه‌ای باید کمک بگیرند و تعداد افرادی که به سؤال فوق پاسخ منفی داده بودند، بسیار کم بود [۷/۴ درصد (۱۸ نفر) قبل از اجرای طرح، ۲/۹ درصد (۷ نفر) پس از اجرای طرح، ($P < 0.001$)] که این تفاوت معنی‌دار بود. قبل از اجرای طرح ۶۰/۲ درصد (۱۴۷)

نفر) و پس از اجرای آن ۵۳/۳ (۱۳۰ نفر) درصد دانشجویان نمی‌دانستند که آیا استاد مشاور برای آن‌ها پرونده تحصیلی تشکیل داده است یا نه و این تفاوت در دو مرحله نیز معنی‌دار بود ($P < 0.001$).

درصد افرادی که به علت راهنمایی ناکافی دچار مشکل تحصیلی شده بودند، قبل و پس از اجرای طرح تفاوت معنی‌داری نداشت [۳۴/۸ درصد (۸۵ نفر) در مقابل ۳۳/۲ درصد (۸۱ نفر)، $P = 0.30$] سؤال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل نیز از تفاوت معنی‌داری قبل و پس از اجرای طرح برخوردار بود [۲۷/۵ درصد (۶۷ نفر) قبل از اجرای طرح در مقابل ۳۶/۹ درصد (۹۰ نفر) پس از اجرای طرح، ($P = 0.04$)] مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده پزشکی، بهداشت و پیراپزشکی به ترتیب در جداول (۱)، (۲) و (۳) ارائه شده و نشان می‌دهد که در هیچ یک از موارد ده‌گانه رضایت‌مندی، تفاوت معنی‌داری قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور وجود ندارد.

مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات رضایت‌مندی کل دانشجویان دانشکده پرستاری نیز در جدول ۴ ارائه شده و گویای آن است که تنها در یک مورد "فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور" تفاوت معنی‌داری قبل و پس از اجرای طرح وجود دارد ($P = 0.001$).

جدول ۱: میانگین نمرات رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده پزشکی (رشته پزشکی) از عملکرد اساتید مشاور

رضایت دانشجویان		عملکرد اساتید مشاور	
P-Value	X $\pm$ SD	قبل از اجرای طرح استاد مشاور	بعد از اجرای طرح استاد مشاور
۰/۴۱	۲/۵ $\pm$ ۰/۷	۲/۵ $\pm$ ۰/۷	رضایت دانشجو از برنامه حضور استاد مشاور در محل کار
۰/۳۶	۲/۷ $\pm$ ۰/۷	۲/۵ $\pm$ ۰/۸	کافی بودن مدت زمان اختصاص یافته به مشاوره
۰/۳۲	۲/۶ $\pm$ ۱	۲/۵ $\pm$ ۰/۸	فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور
۰/۳۵	۲/۸ $\pm$ ۰/۷	۲/۶ $\pm$ ۰/۸	بهره بردن دانشجو از نتیجه مشاوره
۱	۲/۸ $\pm$ ۰/۷	۲/۸ $\pm$ ۰/۷	رضایت دانشجو از تأثیر مشاوره
۱	۲/۹ $\pm$ ۰/۹	۲/۹ $\pm$ ۰/۸	رضایت از توجه و اهتمام استاد مشاور در حل مشکل دانشجو
۰/۳۰	۳/۶ $\pm$ ۰/۶	۳/۴ $\pm$ ۰/۸	احترام آمیز بودن برخورد استاد مشاور با دانشجو
۰/۶۵	۳ $\pm$ ۰/۸	۳/۱ $\pm$ ۰/۸	مهارت استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو
۰/۹۰	۲/۸ $\pm$ ۰/۸	۳/۱ $\pm$ ۰/۶	پیگیری بودن استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو
۰/۰۷	۳/۲ $\pm$ ۰/۷	۳/۶ $\pm$ ۰/۶	دوستانه و صمیمی بودن رابطه استاد مشاور با دانشجو

جدول ۲: میانگین نمرات رضایتمندی دانشجویان دانشکده بهداشت (رشته بهداشت محیط) از عملکرد اساتید مشاور

میزان رضایت دانشجویان	عملکرد اساتید مشاور		Value-P
	قبل از اجرای طرح استاد مشاور	بعد از اجرای طرح استاد مشاور	
	X±SD	X±SD	
رضایت دانشجو از برنامه حضور استاد مشاور در محل کار	۱/۸±۰/۷	۲±۰/۹	۰/۴۲
کافی بودن مدت زمان اختصاص یافته به مشاوره	۱/۵±۰/۸	۱/۹±۰/۶	۰/۱۱
فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور	۱/۹±۱	۲/۳±۱	۰/۱۴
بهره بردن دانشجو از نتیجه مشاوره	۱±۱	۱/۳±۱	۰/۲۱
رضایت دانشجو از تأثیر مشاوره	۱/۴±۱/۴	۱/۷±۱/۱	۰/۲۹
رضایت از توجه و اهتمام استاد مشاور در حل مشکل دانشجو	۲/۶±۰/۹	۲/۵±۱	۰/۵۰
احترام آمیز بودن برخورد استاد مشاور با دانشجو	۱/۲±۱/۲	۱/۴±۱/۲	۰/۲۳
مهارت استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو	۱/۷±۱/۴	۲/۱±۱/۲	۰/۱۱
پیگیر بودن استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو	۱/۳±۱/۲	۱/۸±۱/۲	۰/۰۵
دوستانه و صمیمی بودن رابطه استاد مشاور با دانشجو	۱/۹±۰/۹	۲/۳±۱	۰/۰۷

جدول ۳: میانگین نمرات رضایت مندی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی (رشته‌های هوشبری، رادیولوژی، علوم آزمایشگاهی) از عملکرد اساتید مشاور

میزان رضایت دانشجویان	عملکرد اساتید مشاور		P-Value
	قبل از اجرای طرح استاد مشاور	بعد از اجرای طرح استاد مشاور	
	X±SD	X±SD	
رضایت دانشجو از برنامه حضور استاد مشاور در محل کار	۲/۵±۰/۷	۲/۵±۰/۷	۰/۴۱
کافی بودن مدت زمان اختصاص یافته به مشاوره	۲/۵±۰/۸	۲/۷±۰/۷	۰/۳۶
فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور	۲/۵±۰/۸	۲/۶±۱	۰/۳۲
بهره بردن دانشجو از نتیجه مشاوره	۲/۶±۰/۸	۲/۸±۰/۷	۰/۳۵
رضایت دانشجو از تأثیر مشاوره	۲/۸±۰/۷	۲/۸±۰/۷	۱
رضایت از توجه استاد مشاور در حل مشکل دانشجو	۲/۹±۰/۸	۲/۹±۰/۹	۱
احترام آمیز بودن برخورد استاد مشاور با دانشجو	۳/۶±۰/۴	۳/۴±۰/۸	۰/۳۰
مهارت استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو	۳/۱±۰/۸	۳±۰/۸	۰/۶۵
پیگیر بودن استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو	۳/۱±۰/۶	۲/۸±۰/۸	۰/۹
دوستانه و صمیمی بودن رابطه استاد مشاور با دانشجو	۳/۶±۰/۶	۳/۲±۰/۷	۰/۰۷

جدول ۴: میانگین و انحراف معیار نمرات رضایت مندی کل دانشجویان دانشکده پرستاری (رشته‌های پرستاری، مامایی، اتاق عمل) از عملکرد اساتید مشاور

میزان رضایت دانشجویان			قبل از اجرای طرح استاد مشاور	بعد از اجرای طرح استاد مشاور	عملکرد اساتید مشاور
P-Value	X±SD	X±SD			
۰/۳۰	۲/۱±۰/۹	۱/۹±۰/۹			رضایت دانشجو از برنامه حضور استاد مشاور در محل کار
۰/۰۷	۲/۱±۱	۱/۹±۰/۹			کافی بودن مدت زمان اختصاص یافته به مشاوره
* ۰/۰۱	۲/۶±۱	۱/۸±۱/۱			فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور
۰/۲۰	۱/۹±۱	۱/۷±۱/۲			بهره بردن دانشجو از نتیجه مشاوره
۰/۴۳	۱/۲±۰/۹	۱±۱/۳			رضایت دانشجو از تأثیر مشاوره
۰/۰۸	۲/۱±۱	۱/۹±۱/۳			رضایت از توجه و اهتمام استاد مشاور در حل مشکل دانشجو
۰/۴۴	۳±۰/۹	۳±۱/۱			احترام آمیز بودن برخورد استاد مشاور با دانشجو
۰/۱۲	۱/۱±۱/۱	۰/۹۲±۱/۱			مهارت استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو
۰/۹۳	۲/۲±۱	۲/۲±۱/۲			پیگیری بودن استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو
۰/۳۵	۲/۶±۱/۱	۲/۵±۱/۳			دوستانه و صمیمی بودن رابطه استاد مشاور با دانشجو

جدول ۵: میانگین نمرات رضایت مندی دانشجویان دانشکده‌های مختلف نسبت به عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور

دانشکده		پزشکی		پرستاری		بهداشت		پیراپزشکی		P Value
عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح		قبل	بعد	قبل	بعد	قبل	بعد	قبل	بعد	
رضایت دانشجویان		X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	
رضایت دانشجو از برنامه حضور استاد مشاور در محل کار		۲/۵±۰/۷	۲/۵±۰/۷	۲/۱±۰/۹	۱/۸±۰/۷	۲±۰/۹	۲/۵±۰/۷	۲/۵±۰/۷	۰/۰۵	۰/۰۸
کافی بودن مدت زمان اختصاص یافته به مشاوره		۲/۵±۰/۸	۲/۷±۰/۷	۱/۹±۰/۹	۲/۱±۱	۱/۵±۰/۸	۱/۹±۰/۶	۲/۵±۰/۸	۲/۷±۰/۷	۰/۰۴
فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور		۲/۵±۰/۸	۲/۶±۱	۱/۸±۱/۱	۲/۶±۱	۱/۹±۱	۲/۳±۱	۲/۵±۰/۸	۲/۶±۱	۰/۲۸
بهره بردن دانشجو از نتیجه مشاوره		۲/۶±۰/۸	۲/۸±۰/۷	۱/۷±۱/۲	۱/۹±۱	۱±۱	۱/۳±۱	۲/۶±۰/۸	۲/۸±۰/۷	۰/۰۱
رضایت دانشجو از تأثیر مشاوره		۲/۸±۰/۷	۲/۸±۰/۷	۱±۱/۳	۱/۲±۰/۹	۱/۴±۱/۴	۱/۷±۱/۱	۲/۸±۰/۷	۲/۸±۰/۷	۰/۰۶
رضایت از توجه و اهتمام استاد مشاور در حل مشکل دانشجو		۲/۹±۰/۸	۲/۹±۰/۹	۱/۹±۱/۳	۲/۱±۱	۲/۶±۰/۹	۲/۵±۱	۲/۹±۰/۸	۲/۹±۰/۹	۰/۰۱
احترام آمیز بودن برخورد استاد مشاور با دانشجو		۳/۴±۰/۸	۳/۶±۰/۶	۳±۱/۱	۳±۰/۹	۱/۲±۱/۲	۱/۴±۱/۲	۳/۶±۰/۴	۳/۴±۰/۸	۰/۰۰۲
مهارت استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو		۳/۱±۰/۸	۳±۰/۸	۰/۹۲±۱/۱	۱/۱±۱/۱	۱/۷±۱/۴	۲/۱±۱/۲	۳/۱±۰/۸	۳±۰/۸	۰/۱۰
پیگیری بودن استاد مشاور در حل مشکل آموزشی دانشجو		۳/۱±۰/۶	۲/۸±۰/۸	۲/۲±۱/۲	۲/۲±۱	۱/۳±۱/۲	۱/۸±۱/۲	۳/۱±۰/۶	۲/۸±۰/۸	۰/۴۰
دوستانه و صمیمی بودن رابطه استاد مشاور با دانشجو		۳/۶±۰/۶	۳/۲±۰/۷	۲/۵±۱/۳	۲/۶±۱/۱	۱/۹±۰/۹	۲/۳±۱	۳/۶±۰/۶	۳/۲±۰/۷	۰/۰۰۱

بحث

هدف از انجام این پژوهش "مقایسه میزان رضایت مندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد از عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور" بود. در این راستا یافته‌های پژوهش نشان داد که پس از اجرای طرح استاد مشاور، اگرچه دانشجویان در مواردی همچون "داشتن استاد مشاور"، "پذیرش او به عنوان منبع کسب اطلاعات آموزشی"، "آگاهی از چگونگی کمک گرفتن از استاد مشاور"، "تشکیل پرونده تحصیلی"، و "سؤال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل" وضعیت بهتری را گزارش کرده‌اند، اما تفاوت معنی‌داری در میزان رضایت آن‌ها ایجاد نشده است.

اگرچه مطالعه مشابهی که میزان رضایت دانشجویان را قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور بررسی کرده باشد، در کشور انجام نشده است، اما در سایر مطالعات از جمله مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی اهواز انجام شده، گزارش شده است که دانشجویان در مجموع از شرایط موجود مشاوره و راهنمایی تحصیلی رضایت نداشته و جایگاه استاد راهنما در دانشگاه به عنوان یک منبع اصلی برای حل مشکلات دانشجویان از وضعیت قابل قبولی برخوردار نمی‌باشد (۱۰). یافته‌های مشابهی در دانشگاه علوم پزشکی همدان و کرمان گزارش شده است (۴،۶) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. در دو مطالعه دیگر نیز گزارش شده است که ارائه مشاوره و راهنمایی توسط اساتید نتوانسته است جایگاه رضایت بخشی را برای دانشجویان فراهم کند (۷،۱۱). در کنار این مطالعات، بررسی‌های دیگری نیز وجود دارند که عملکرد قابل قبول و رضایت بخشی از اساتید مشاور را گزارش کرده‌اند (۱۲).

در مطالعه حاضر تفاوت معنی‌داری در میزان رضایت مندی دانشجویان از عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور در دانشکده‌های پزشکی، پیراپزشکی و بهداشت وجود نداشت. اما در دانشکده پرستاری از موارد ده‌گانه رضایت مندی، تنها در یک مورد آن یعنی "فراهم بودن امکان دسترسی به استاد مشاور" تفاوت معنی‌داری قبل

و پس از اجرای طرح گزارش شد و در این مورد خاص، دانشجویان وضعیت را پس از اجرای طرح بهتر ارزیابی کردند. در مطالعه‌ای که توسط شمس و همکاران انجام شده است، حدود ۵۶ درصد دانشجویان از اساتید مشاور خود راضی بوده‌اند و در دسترس بودن استاد مشاور و آشنا کردن دانشجویان با قوانین و مقررات آموزشی را از دلایل رضایت مندی خود ذکر کرده‌اند (۱۳) که این نتایج با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. مجاهد و همکاران نیز گزارش کرده‌اند که بیشتر دانشجویان ترجیح می‌دهند که استاد راهنما هم رشته آنان بوده و عمدتاً دارای مسئولیت اجرایی در سطح دانشکده باشد (۱۴).

در مطالعه‌ای که توسط اسداللهی و همکاران انجام شده و نظرات اساتید دانشگاه علوم پزشکی اهواز را درباره وضعیت موجود و مطلوب مشاوره و راهنمایی تحصیلی مورد بررسی قرار داده، گزارش شده است که اساتید بر این باور هستند که میزان آگاهی آنان از وظایف خود در حد متوسط است (۹). نتایج سایر مطالعات انجام شده نیز بر آگاهی کم اساتید نسبت به مشاوره تحصیلی و آشنائی ناقص آنان با وظایف استاد راهنما دلالت دارد (۱۵). مطالعه‌ای که در خصوص عملکرد اساتید راهنما در دانشگاه علوم پزشکی ارومیه انجام شده، میزان اطلاعات اساتید راهنما را در زمینه آگاهی از مقررات و قوانین آموزشی در حد متوسط گزارش کرده است (۱۶). در مطالعه‌ای که در مورد علل بی‌انگیزگی دانشجویان در مراجعه به اساتید راهنما انجام شده، گزارش شده است که دانشجویان اعتقاد دارند که خودشان بهتر می‌توانند مشکلاتشان را حل کنند (۱۷). یافته‌های مطالعه دیگری در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نشان داده است که تعداد بسیار کمی از دانشجویان، استاد راهنما را در جهت حل مشکلات درسی، آموزشی، اجرایی و شخصی خود مؤثر دانسته‌اند (۱۳). مطالعه‌ای که در کشور استرالیا انجام شده نیز گزارش کرده است که حدود یک دوم دانشجویان دانشکده روانشناسی از مشاوره و راهنمایی اساتید رضایت نداشته‌اند و مهم‌ترین علت آن را عدم آگاهی از

وظایف استاد راهنما بیان کرده‌اند (۱۸). بررسی مشاوره و راهنمایی تحصیلی در دانشگاه‌های ترکیه نیز نشان می‌دهد که مراجعه دانشجویان به اساتید راهنما کم بوده است (۱۹) که نتایج همه این مطالعات با مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد.

در این بررسی میزان رضایت دانشجویان از عملکرد اساتید راهنما قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور، نشان داد که راهنمایی اساتید مشاور بر اساس مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی نتوانسته است جایگاه رضایت بخشی را برای دانشجویان فراهم کند. البته این موضوع در مطالعات دیگر انجام شده در کشور نیز گزارش شده است (۴)، در حالی که در مطالعاتی که در یکی از کالج‌های کشور آمریکا انجام شده، دانشجویان اساتید مشاور را افرادی مطلع، فهمیده و قابل دسترس در مواقع نیاز دانسته‌اند (۲۰). در یک مطالعه کیفی که در کشور آمریکا با ۱۶ دانشجوی دکترای روان‌شناسی در مورد ارتباط آن‌ها با اساتید مشاور صورت گرفته، گزارش شده است که بیشتر دانشجویان ارتباط مشاوره‌ای را مثبت دانسته‌اند (۲۱).

به نظر می‌رسد که عدم وجود تفاوت معنی‌دار در میزان رضایت مندی دانشجویان رشته‌ها و دانشکده‌های مختلف نسبت به عملکرد اساتید مشاور، مربوط به مشغله زیاد اساتید راهنما باشد. پوشش دادن واحدهای درسی آموزشی و حجم زیاد آن‌ها و اینکه در بیشتر رشته‌ها بخش عمده‌ای از فعالیت‌های آموزشی به کارآموزی و کارآموزی در عرصه اختصاص داشته و جهت انجام هر واحد کارآموزی باید دو برابر یک واحد نظری وقت گذاشته شود، عملاً فرصتی برای اساتید باقی نمی‌گذارد که بتوانند به سایر فعالیت‌های موظف خود از جمله مشاوره و راهنمایی دانشجو بپردازند. مشاوره مؤثر با

۴۰-۲۸ دانشجو در هر ترم تحصیلی به فرصت مناسبی نیازمند است که با حجم کاری موظف ذکر شده منافات دارد و لازم است در این مورد یک بازنگری اساسی صورت گیرد.

یکی از محدودیت‌های مطالعه حاضر این بود که تنها در یک دانشگاه انجام شد و این مسئله قابلیت تعمیم نتایج را محدود می‌سازد. محدودیت دیگر این بود که تعدادی از افرادی که در مرحله اول پژوهش شرکت کرده بودند، در مرحله دوم به پرسشنامه پاسخ ندادند، اگرچه این مسئله اهمیت اختلافات یافت شده قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور را کم نمی‌کند.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد طرح استاد مشاور نتوانسته است جایگاه رضایت بخشی را برای دانشجویان فراهم کند. نظارت صحیح دانشگاه بر اجرای فرآیند طرح استاد مشاور، حمایت از اساتید مشاور و تقویت جایگاه آنان، آگاه نمودن آنان به شرح وظایف خود و کاهش فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی آنان جهت رسیدگی بیشتر به وضعیت دانشجویان تحت پوشش خود پیشنهاد می‌گردد.

سپاس و قدردانی

لازم می‌دانیم از دانشجویان عزیز و معاونین محترم آموزشی و پژوهشی دانشگاه که با مشارکت صمیمانه خود امکان انجام این پژوهش را فراهم آوردند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمائیم. بی شک بدون همکاری این عزیزان، انجام چنین مطالعه‌ای غیر ممکن بود. در ضمن این پژوهش با حمایت مالی از بودجه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد به عنوان طرح پژوهشی مصوب دانشگاه با شماره ۱۰۲۶ و مورخه ۹۰/۸/۲۲، انجام گرفته است.

References

- 1- Lotfi MH, Zare S, Fazel Pur SH, et al. To evaluate the role of advisor teacher in average score of Shahed & Isargar students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, 2002-2007. *Journal of Medical Education Development*. 2012; 4(7): 54-60
- 2- Rabiei M, Salehi R, Siadat SA. A survey of career counseling needs of students of Shahre-Kord University. *Counseling Research & Development*. 2007; 6(22): 89-106.
- 3- Sastre EA, Burke EE, Silverstein E, et al. Improvements in medical school wellness and career counseling: A comparison of one-on-one advising to an Advisory College Program. *Medical Teacher*. 2010; 32(10): e429-35.
- 4- Hazavei SMM, Fathi Y. Students' satisfaction of academic guidance and consultation at Hamadan University of Medical Sciences. *The Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*. 2000; 8(2): 56-64. [Persian]
- 5- Sirous S, Sabri M, Neamatbakhsh M, Ashourian V, Adhamian P. A survey on attitudes of medical students' of Isfahan University of Medical Sciences toward counseling and guidance. *Proceedings of the 11th National Congress on Medical Education*. Tehran, Iran University of Medical Science; 2010: 255. [Persian]
- 6- Haghdost AA, Esmaeili A. Educational achievement in medical students entered university between 1995 and 2003, Kerman University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*. 2008; 5(2): 80-87. [Persian]
- 7- Atik G, Yalcin I. Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2010; 2(2): 1520-26.
- 8- Sirous S, Sabri M, Neamatbakhsh M, Ashourian V, Adhamian P. A survey on attitudes of medical faculties' of Isfahan University of Medical Sciences toward counseling and guidance. *Proceedings of the 11th National Congress on Medical Education*. Tehran, Iran University of Medical Science; 2010: 255. [Persian]
- 9- Asadollahi PD, Shakurnia AH, Elhampour H. The attitudes of faculty members of Ahwaz Jondishapour University of Medical Sciences toward student advising and counseling. *Strides in Development of Medical Education*. 2011; 8(1): 58-66. [Persian]
- 10- Shakurnia AH, Asadollahi P, Elhampour H, et al. Present and desired status of students' counseling in opinion of academics of Ahwaz Jundishapur University of Medical Sciences. *Proceedings of the 11th National Congress on Medical Education*. Tehran, Iran University of Medical Science; 2010: 08. [Persian]
- 17- Giovazolias T, Leontopoulou S, Triliva S. Assessment of Greek University students' counselling needs and attitudes: An exploratory study. *International Journal for the Advancement of Counselling*. 2010; 32(2): 101-16.

- 18- Brear PD, Dorrian J. Does professional suitability matter? A national survey of Australian counselling educators in undergraduate and post-graduate training programs. *International Journal for the Advancement of Counselling*. 2010; 32(1): 1-13.
- 19- Bektas DY. Counselling international students in Turkish Universities: Current status and recommendations. *International Journal for the Advancement of Counselling*. 2008; 30(4): 268-78.
- 20- Legutko RS. Student grade their professors: An evaluation of a colleges faculty advising by its graduating seniors. *The mentor: An Academic Advising Journal*. 2006; 8(1-4). Available From: URL:<http://www.psu.edu/dus/mentor/06091rl.htm>
- 21- Schlosser LZ, Knox S, Moskovitz AR, et al. A qualitative examination of graduate advising relationships: The advisee perspective. *Journal of Counseling Psychology*. 2003; 50(2): 178-88.

***Students' satisfaction about the performance of academic advisors
before and after implementation of the Advisors' Project in Shahrekord
University of Medical Sciences***

Delaram M (MSc)*

*- Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran

Received: 14 Mar 2013

Accepted: 7 Aug 2013

Abstract

Introduction: Inadequate advice interferes with students' achievements of educational and professional goals. The present study was carried out to compare the satisfaction of Shahrekord University of Medical Sciences' students about the performance of academic advisors before and after implementation of the Advisors' Project.

Methods: This cross-sectional study was carried out on 244 students studying in different programs at Shahrekord University of Medical Sciences in two stages at the first semester of 2010-2011 and the first semester of 2011-2012. For data collection, we used a self designed questionnaire including individual and educational information and 10 multiple-choice questions with Likert scale to assess the satisfaction of students from the advisor' performance.

Results: From the ten items of satisfaction, only "providing access to an advisor" was significant after implementing Advisors' Project in Faculty of Nursing ($P=0.01$).

Conclusion: It seems that the performance of advisors' project could not provide a satisfactory position for students. Adequate supervision of university students is crucial, proper implementation of the program can support faculty advisors to strengthen their position and help them to improve their supervision skills.

Keywords: Advisor, guidance, satisfaction, medical, students

---

*Corresponding author's email: masoumehdelaram@yahoo.com

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.